

BESZÁMOLÓK

SZEMLEK

REFERÁTUMOK

Könyvtár szekció a DAT '93 konferencián

Sokaknak meglepetést okozott a Könyvtár szekció teli terme a DAT '93 konferencia (XI. 2-4.) első délutánján. Hatvan-hetven kolléga hallgatta az előadásokat, és vett részt a vitán, amelyet jóval a kiszabott idő után zártunk be. Noha a szervezők mindent elkövettek, hogy „érdekes” előadások és előadók jelenjenek meg a konferenciakiadványban, és a szekció résztvevői jelentős díjkedvezményt is kaptak, a nagyszámú hallgatóság mégis elősorban a szakmabeliek újra való nyitottságát jelzi.

A szekciót tervezve két szempont vezette a szervezőket:

- ▶ a meghirdetett témák: az adatbázis-alkalmazások és az üzleti információk szolgáltatása a könyvtárakban;
- ▶ időben korlátozottan ugyan, de minél szélesebb körben szólaljanak meg a könyvtárosok-informatikusok.

Így kapott szót közigazgatási vezető, elektronikus kapcsolatot biztosító szakember, és könyvtárosok budapesti és vidéki egyetemről, egy megyei és egy községi könyvtárból.

Sóron László az MKM-Világbank projektről tartott ismertetője indította a szekció munkáját. Noha ez a feladat már a „könyökén jön ki”, mégis szükséges ahhoz, hogy ebből a projektből valami jó legyen. Érzékletes képet kaptunk a projekt előkészítéséről.

Markó Imre áttekintő előadásában a rendszerváltozás hatásait elemezte a könyvtárak és a könyvtárosok helyzetére. A jól szervezett hazai könyvtárhálózat is új helyzetben találta magát, mind szervezési és finanszírozási szempontból, mind az új igényeket tekintve. Ennek leglényegesebb jellemzője az, hogy a vállalkozók információs igényeinek kielégítése jelent egy mindenki számára előnyös kitorési lehetőséget a könyvtárak számára. Az Országos Kisvállalkozás-fejlesztési Iroda ennek szervezőjévé kíván lenni az Országos Vállalkozói Információs Rendszer keretében, amelybe már számos könyvtárt bevontak.

Az elvi áttekintés után a gyakorlati megvalósítás elengedhetetlen feltételeiről, az elektronikus információátvitel infrastruktúrájának fejlesztéséről hallottunk értékelést és ismertetést *Wéber Katalintól* (Matáv, Üzemviteli Igazgatóság). A telefonhálózat gyorsított fejlesztéséről nap mint nap olvashatunk, hallhatunk a tömegtájékoztatóból, és hasznos volt megtudni, hogy az adatátviteli hálózatok is hasonló ütemben bővülnek. Aki valamennyire is ismeri a nemzetközi információs hálózatok által kínált lehetőségeket, az tudja, hogy az innovációnak, a gazdasági fejlődésnek milyen lényeges eleméről van szó.

Az OMIKK tudományos adatbázisait *Ábrahám Anna* ismertette. A már szolgáltatott, illetve fejlesztés alatt lévő három K + F adatbázis (K + F témák, intézmények és szakértők) ismerete nemcsak a kutató-fejlesztő szféra résztvevői, hanem az innovációban érdekelt vállalkozók számára is fontos. A kapcsolatteremtést nemzetközi szinten is lehetővé teszik a részben angol nyelvű információk.

Jakab Ágnes az OKFI számítógépes adatbázisait és szolgáltatásait ismertette. A JOINFO-egyesület részeként a csatlakozó vállalkozók és szervezetek kooperációját segítik: a KÉK nemzetközi adatállomány, a hirdetőtábla és a hitelkonstrukciókról szóló információk.

A könyvtári beszámolókat sorát *Huszár Ernőné* nyitotta meg, aki a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtárának tapasztalatairól beszélt. A szolgáltatások között legjelentősebbek az ECONINFO adatbázis és a CD-ROM adatbázisok. A komoly számítógépes erőforrásokkal rendelkező könyvtár szakmai helyzeténél fogva is központi szerepet játszik a gazdasági információk közvetítésében.

Egyházy Tiborné áttekintette a Veszprémi Egyetem számítógépes információs szolgáltatásait. Azokon az ismert szolgáltatásokon kívül, amelyek minden nagyobb könyvtárban megtalálhatók (SDI, online keresés, CD-ROM adatbázisok), Veszprémben is több

kisebb adatbázis épült az elmúlt években, amelyek közel 20 000 rekordot tartalmaznak. Ezek az adatbázisok az IIF központi gépéről is elérhetőek lesznek.

A megyei könyvtárak egy-egy régió információs rendszerének központjává válhatnak – ez fogalmazódott meg *Nagyné Takács Ágnes* előadásában, aki a szegedi Somogyi-könyvtár szervezési és fejlesztési tapasztalatairól beszélt. Vitathatatlan, hogy ez a hierarchikus felépítés az információs hálózatok érett kifejlődése előtt hasznos és szükséges, az infrastruktúráisan elmaradott területek ellátása jelentősen javulhat a regionális központ segítségével, erre utal a más országokban is felvetett területi tájékoztató állomások, az ún. telekunyhók létesítésének elképzelése. Valószínű, hogy a hálózati szolgáltatások terjedésével a regionális centrumok szerepe csökkenni fog, mert az információk lokálisan is elérhetőkké válnak, azonban ez a szervező, közvetítő szerep, amelyet a Somogyi-könyvtár felvállalt, feltehetőleg jövőbe mutató vállalkozás.

A fenti együttműködés fontosságát a következő előadás is jelezte. *Blaskó Jánosné Sutka Magdolna*, a nagymágocsi könyvtár vezetője egy kis falu lehetőségeit villantotta fel, és Nagymágocs Szeged vonzáskörében van. Ha szabad örömről és szomorúságról beszélni egy ilyen beszámoló keretében, akkor ez az előadás mindkettőről szólt. Egy könyvtárosról, akinek legnagyobb kívánsága, hogy a községet bekapcsolják az automatikus telefonhálózatba, és aki információs központot, telekunyhót akar szervezni a polgárok, és különösen a néhányszor tíz helyi vállalkozó számára. Azért, hogy ezzel is könnyebb legyen az életük és boldogulásuk. Helyi közérdekű információk, munkanélkülieknek szóló tájékoztatás a közeli munkaügyi központ és egy szegedi alapítvány adatbázisaiból, vállalkozásfejlesztési és mezőgazdasági információk szerepelnek a nagymágocsi telekunyhó programjában. Bárcsak többen lennének, akik így tenni akarnak – többen is vannak. Akkor bízhatunk a gyorsabb felemelkedésben.

E keresztmetszet után már csak ráadás volt *Forgács Irén* beszámolója egy profi tájékoztató intézmény, a Kopint-Datorg üzleti információs tevékenységéről, és *Horváth Péter* vázlatja a könyvtári információs szolgáltatások jövőképeiről. Ez utóbbit már összefoglalónak is tekinthetjük: a technikai fejlődés folytatódik, a multimédia formájú információk közvetítésének legfőbb eszköze az elektronikus hálózat, az „információs közmű” lesz. Ebben a közegben is megmaradhat a könyvtárak szerepe, ha feladataikat mint „ismeretmérnökök” kívánják megfogalmazni.

Az előadásokat követő kötetlen beszélgetésben tovább éltek az előadásokban felvetett problémák. Bár a könyvtárak információ- és adatbázis-kínálata a dolog természeténél fogva jobb, mint az átlag, az üzleti információk nyújtására ma még mérsékeltebb a lehetőség. Ezt az erre specializálódott vállalkozások egyenlíti ki. Súlyos kérdésnek tűnt, hogy az üzleti információkra van-e fizetőképes kereslet. E tekintetben csekélyebb volt az optimizmus, de a résztvevők készen látszanak az ilyen irányú igényeket kielégíteni. Némi vita csak arról támadt, hogy a közvetítő szerepet miként kell értelmezni. E kérdéskörben vetődött fel a metaadatbázis, az *ismeret az ismeretről* létrehozásának szükségessége, főleg azért, hogy ne végezzünk túl sok párhuzamos munkát, bár volt olyan vélemény is, hogy ennek is vannak előnyei.

Abban, hogy miként ítéljük meg az üzleti információk könyvtári szolgáltatásainak helyzetét, szintén eltértek a vélemények. Az egyik oldalon a legkarakteresebben Markó Imre fogalmazott: csak a csatorna, az intézmények és a tartalom hiányzik. Az én véleményem nem ilyen borúlátó: habár ma még messze vagyunk a fejlett országok igény- és kínálati szintjétől, a szakmában olyan fejlesztések, mozgások tapasztalhatók, amelyek a kínálatot rövidesen megsokszorozhatják. Az igényoldal viszont a gazdaság fejlődésével párhuzamosan fog fejlődni, amelyre viszont jó reményünk lehet.

Horváth Péter
(OMIKK)

Az UNESCO tevékenysége az információ területén 1994–1995-ben

A TMT 1994. 2. számában tájékoztatást adtunk az UNESCO hosszú távú információs stratégiájáról. Az UNESCO 27. közgyűlése azóta jóváhagyta azt a konkrét munkaprogramot, amelyet az elkövetkező két évben kell végrehajtani. Ennek fő irányai:

- ▶ módszertan, regionális stratégiák és az oktatás támogatása;
- ▶ könyvtárak, levéltárak támogatása; a Világ Memóriájának megőrzése.

1. Módszertani program

Az UNESCO segítséget kíván nyújtani a tagországokban folyó azon tevékenységekhez, amelyek célja az információs politika kialakítása. Módszertani dokumentumok készítésével fokozni kívánja az egyes országokban rendelkezésre álló információs erőforrások szervezésének, vezetésének, hasznosításának hatékonyságát, valamint ezen erőforrások regionális összekapcsolását és használatát. Az elektronikus for-